

Sprawa: Odpowiedź MF na interpelację 2935
Znak sprawy: DD3.054.21.2024
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi interpelację pana posła Bartosza Józefa Kownackiego, w sprawie zmian ustawowych w zakresie naliczania i poboru składki na ubezpieczenie zdrowotne w przypadku pracujących emerytów, w porozumieniu z Ministrem Zdrowia, przedstawiam poniższe wyjaśnienia.

Na przestrzeni ostatnich lat w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych¹ nie wprowadzono zmian w zakresie podstawy wymiaru oraz stawki składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób pobierających emeryturę.

Od 2022 r.² wprowadzono natomiast zmianę w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych³. Nowe regulacje, bezpośrednio wpływają na sposób rozliczania składki zdrowotnej w zeznaniach podatkowych. Zmiana ta powoduje, że podatek dochodowy, który obliczany jest według skali podatkowej, nie jest pomniejszany o składkę zdrowotną.

Przy czym, brak tego odliczenia rekompensują zmiany wprowadzone w życie odpowiednio 1 stycznia 2022 r.⁴ oraz 1 lipca 2022 r.⁵, które mają zastosowanie do dochodów uzyskanych od 1 stycznia 2022 r. Celem tych zmian jest

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 146, dalej jako „ustawa o świadczeniach”.

² Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2105, z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 226, z późn. zm.), dalej „ustawa PIT”.

⁴ Nowelizacja przywołana w odnośniku 2.

⁵ Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1265, z późn. zm.).

zminimalizowanie wpływu nowych regulacji na wysokość należnego podatku dochodowego. Mowa tu o podwyższeniu kwoty wolnej do 30 tys. zł, a także podwyższeniu progu dochodów w skali podatkowej z 85 528 zł do 120 tys. zł oraz o obniżeniu podstawowej stawki podatku o 5 pkt procentowych z 17% do 12%. Dzięki tym zmianom osoby o rocznej podstawie opodatkowania nieprzekraczającej 30 tys. zł nie płacą podatku dochodowego od osób fizycznych. Osoby o podstawie opodatkowania mieszczącej się w przedziale od 30 001 zł do 120 000 zł płacą podatek według stawki 12%. Natomiast stawka podatku w wysokości 32% ma zastosowanie jedynie do nadwyżki dochodów ponad kwotę 120 000 zł rocznie.

Od 1 lipca 2022 r. przedsiębiorcy opodatkowani podatkiem liniowym, ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych i kartą podatkową mogą częściowo rozliczyć w podatku dochodowym od osób fizycznych składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W podatku liniowym rozliczeniu podlegają składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłacone z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej podatkiem liniowym, w tym za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym tym podatkiem, do wysokości przysługującego limitu (w 2024 r. limit ten wynosi 11 600 zł).

W ryczałcie odliczeniu podlega 50% zapłaconych składek w roku podatkowym z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej ryczałtem, w tym za osoby współpracujące.

W karcie podatkowej odliczeniu podlega 19% zapłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu opodatkowania w formie karty podatkowej. W tym przypadku przepisy nie przewidują możliwości odliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconej za osoby współpracujące z podatnikiem prowadzącym działalność opodatkowaną kartą podatkową.

Odnosząc się natomiast do kwestii poboru składki zdrowotnej, pozwolę sobie przytoczyć wyjaśnienia Ministra Zdrowia. Wynika z nich, że od każdego osiąganego przychodu, zgodnie z art. 82 ust. 1 ustawy o świadczeniach, w przypadku gdy ubezpieczony otrzymuje przychody z więcej niż jednego tytułu (np. z tytułu wykonywanej pracy oraz prowadzonej działalności gospodarczej) składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest z każdego z tych tytułów odrębnie.

Natomiast w myśl art. 81 ust. 2 ustawy o świadczeniach, w sytuacji gdy w ramach jednego z tytułów do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego wymienionych w art. 66 ust. 1 ubezpieczony uzyskuje więcej niż jeden przychód, składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana od każdego z uzyskanych przychodów odrębnie.

Oznacza to, że osoba taka obowiązana jest do opłacania składki od każdego z osiągniętych przychodów. W tym miejscu podkreślić należy, że obowiązek opłacania składki od każdego z przychodów odnosi się do wszystkich ubezpieczonych, a nie tylko do emerytów. Ustawa nie nakłada więc na emerytów dodatkowych obciążeń, którymi nie są objęte inne grupy osób podlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Obciążenie każdego przychodu składką na ubezpieczenie zdrowotne znajduje uzasadnienie nie tylko fiskalne, lecz również wynika z właściwości składki jako obciążenia publicznoprawnego o charakterze celowym. Środki zgromadzone tytułem składki przeznaczone są na finansowanie bieżących świadczeń opieki zdrowotnej, udzielanych osobom uprawnionym, przy uwzględnieniu aktualnych potrzeb zdrowotnych, w oderwaniu od indywidualnej sytuacji ubezpieczonego (m. in. wysokości odprowadzanej składki, czy okresu pozostawania w ubezpieczeniu zdrowotnym).

Wyjątki od powyższych zasad opłacania składki na ubezpieczenie mogą być ustanowione wyłącznie przez przepisy ustawowe. Uzasadnieniem dla takich wyjątków mogą być względy społeczne lub aksjologiczne. Z tych też powodów ustawodawca wprowadził nieliczne wyjątki od przedmiotowych zasad opłacania składki (art. 82 ust. 8–11 ww. ustawy o świadczeniach). Od wskazanej reguły ustawa o świadczeniach przewiduje wyjątek, w stosunku do osób pobierających emeryturę, których świadczenie emerytalne nie przekracza kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę. Osoba ta zwolniona jest z obowiązku opłacania składki zdrowotnej z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, jeżeli przychody z tego tytułu nie przekraczają miesięcznie 50 % kwoty najniższej emerytury lub jeśli opłaca podatek dochodowy w formie karty podatkowej (art. 82 ust. 8 ustawy o świadczeniach). Poza wskazaną sytuacją ustawa nie daje możliwości zwolnienia osoby pobierającej emeryturę z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne z drugiego tytułu.

Końcowo należy podkreślić, że składka na ubezpieczenie zdrowotne jest obowiązkową daniną, ale nie jest podatkiem. Obowiązek opłacania składek oraz ich wysokość określa ustawa o świadczeniach, która jest regulacją odrębną w stosunku do ustawy PIT. Podatek jest świadczeniem bezzwrotnym i nieodpłatnym, służącym finansowaniu ogólnych wydatków publicznych, co oznacza, że jest płacony bez żadnego świadczenia wzajemnego od państwa. Natomiast składka na ubezpieczenie zdrowotne jest daniną, która skutkuje otrzymaniem świadczenia wzajemnego. Osoby ją opłacające uzyskują bezpośrednie korzyści w postaci dostępu do usług i świadczeń zdrowotnych.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Jarosław Neneman
Podsekretarz Stanu